

**Hoe de ene onderwijsvernieuwing
de andere om zeep dreigt te helpen**

GREETJE DE VRIES

Waarom Napoleon tijdens de Eerste Wereldoorlog Rusland binnenviel

Het schoolvak geschiedenis mag zich over een behoorlijke belangstelling verheugen. Het maatschappelijk belang van het vak wordt zelfs door politici en ambtenaren onderschreven. Scholieren behoren via het onderwijs te worden voorbereid op hun toekomstige positie als staatsburger. Zij moeten weten in wat voor land en wereld ze leven. De rol die geschiedenis hierbij speelt wordt door niemand betwist.

Daarnaast wordt veel historisch werk gepubliceerd én gelezen ook! Geert Mak verricht in dit opzicht bijna eigenhandig wonderen.

Toch werd Pim Fortuyn (bijna) tot de Belangrijkste Nederlander Aller Tijden gekozen. Hoe kan dat? Waarom werd het niet Van Leeuwenhoek? En waarom behoorde Thorbecke zelfs niet tot de genomineerden? Wat schort er aan de collectieve kijk op ons eigen verleden?

De discussie over het geschiedenisonderwijs is inmiddels in alle hevigheid losgebarsten.

Maar er is meer aan de hand. 'Onverstoorbaar gaat het project verder, op zoek naar nieuwe motieven, leunend op oude afspraken, maar verstoken van een nuchtere ratio', schreef de commissie-Duivesteijn in haar rapport over de totstandkoming van megaprojecten bij de spoorwegen. Over megaprojecten in het onderwijs kan hetzelfde worden gezegd.

De ene onderwijsvernieuwingsoperatie is nauwelijks goed en wel achter de rug, of de volgende staat al weer op stapel. Historici hebben inmiddels nagedacht over een verbeterd schoolvak geschiedenis.

De volgende onderwijsvernieuwingsgolf dreigt deze recente opzet van het vak echter nu al in de wielen te rijden.

'Ze weten niets meer...'

De meest gehoorde klacht is dat Nederlandse scholieren, die het vak geschiedenis tot en met het eindexamen havo en vwo volgen – naar schatting iets meer dan de helft van het totaal – de school verlaten met te weinig feitelijke kennis van traditionele geschiedenisonderwerpen (waaronder dus ook onderwerpen uit de vaderlandse geschiedenis).

Aangezien het vak in de eindfase van havo en vwo thematisch van opzet is en in het tweede fase-programma met niet al te veel lesuren is bedeeld, komen tijdens de laatste schooljaren alleen enkele thema's aan de orde. Twee daarvan, die in het eindexamen worden getoetst, beklijven nog het best, maar hun inhoud wordt vaak als willekeurig en uiterst selectief ervaren.

Door de sterk verminderde onderwijstijd is kortom de verhouding tussen wat zou kunnen of zou moeten worden behandeld en wat feitelijk aan de orde komt, volstrekt uit balans geraakt. Bij de scholieren wordt daardoor een tekort aan overzichts-kennis en aan chronologisch besef geconstateerd.

In kringen van historici, afkomstig uit wetenschap en onderwijs, is de laatste tien jaar uitgebreid gedebatteerd over functie en inhoud van het schoolvak geschiedenis. Commissies volgden elkaar op, discussie volgde in dagbladen en vaktijdschriften en deze is nog niet verstomd. Het resulteerde uiteindelijk in een rapport van de commissie-De Rooy.

Greetje de Vries is docent geschiedenis en lid van de Commissie Havo/Vwo van de VGN.